

raad voor cultuur raad voor cultuur raad voor cultuur

R.J. Schimmelpennincklaan 3
postbus 61243
2506 AE Den Haag
telefoon +31(0)70 310 66 86
fax +31(0)70 361 47 27
e-mail cultuur@cultuur.nl
www.cultuur.nl

de staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap
mevrouw J.M van Bijsterveldt
Postbus 16375
2500 BJ Den Haag

datum: 01 maart 2010
uw kenmerk: DK/B&B/153527
uw brief van: 6 oktober 2009
ons kenmerk: rc-2009.05528/2

onderwerp: advies evaluatie subsidiesystematiek

Zeer geachte mevrouw Van Bijsterveldt,

In zijn brief van 6 oktober 2009 verzoekt uw bewindsvoorganger de Raad om een advies uit te brengen over de invoering van de nieuwe subsidiesystematiek. Zoals hij zelf al schreef, heeft dit advies nog geen betrekking op de wijze waarop de basisinfrastructuur in de praktijk functioneert, maar alleen op de inrichting van het nieuwe systeem. De Raad zal de werking van het nieuwe systeem in het voorjaar van 2011 aan de orde stellen in zijn advies Agenda Cultuurbeleid.

Na een schets van de voorgeschiedenis en een aantal algemene opmerkingen stelt de Raad de volgende onderwerpen aan de orde:

- de werking en bruikbaarheid van de subsidieregeling,
- integrale beoordeling van de cultuursector door de Raad,
- het samenspel tussen rijk en andere overheden en tussen de Raad en de adviesraden en – commissies van andere overheden.

Tenslotte blik de Raad kort terug op de start van de nieuwe systematiek.

Ter voorbereiding van het advies heeft de Raad een telefonische enquête gehouden onder de directies van een breedgekozen selectie van 23 instellingen die een aanvraag voor subsidie in het kader van de basisinfrastructuur hebben ingediend (zie bijlage 1). Ook heeft de Raad bijeenkomsten georganiseerd met bestuurlijke en culturele vertegenwoordigers uit de vijf landsdelen en heeft hij gesprekken gevoerd met het bestuur van de drie grote steden (bijlage 2). Tenslotte heeft hij contact gehad met de Amsterdamse Kunstraad, de Rotterdamse Raad voor Kunst en Cultuur en met een vertegenwoordiging van de ad hoc adviescommissie in Den Haag. De Raad heeft de uitkomst van deze gesprekken en raadplegingen betrokken bij het opstellen van het advies.

Voorgeschiedenis

De kiem van de nieuwe subsidiesystematiek ligt besloten in de nota *Verschil Maken*, die staatssecretaris Medy van der Laan in september 2005 heeft gepubliceerd, en die in juni 2006 in een brief aan de Tweede Kamer nader is uitgewerkt. Hierin stelt zij dat de oude Cultuurnota-systematiek is verworden tot een 'ontzielde procedure'. Het systeem was in de loop van vijf ronden opgetuigd rond een cluster van meer dan vierhonderd instellingen, die sterk uiteenlopen in omvang en takenpakket. Daarnaast duurde de procedure ook steeds langer: het traject van vooradvies, sectoranalyses, uitgangspuntennota, subsidie-adviezen en convenantoverleggen gaf de Cultuurnota het karakter van een 'bestel waar de zon nooit ondergaat', zoals de staatssecretaris het ooit typeerde.

Als alternatief presenteerde zij in *Verschil Maken* een nieuw systeem, dat bestaat uit drie categorieën. Ten eerste is er de groep instellingen waarvan wettelijk is vastgelegd dat zij een langjarig subsidieperspectief krijgen en eens per vier jaar door visitatiecommissies worden beoordeeld. Hiertoe behoren de sectorinstituten, subsidiefondsen, tien symfonie-orkesten, de operagezelschappen De Nederlandse Opera en Nationale Reisopera, de dansgezelschappen Het Nationale Ballet en Nederlands Danstheater en de musea die een rijkscollectie beheren. De tweede categorie bestaat uit instellingen die een vierjarige rijkssubsidie krijgen, omdat zij een specifieke en structurele functie in de cultuursector vervullen en daarom deel uitmaken van de zogenaamde basisinfrastructuur. Ten derde kunnen een aantal rijksfondsen een subsidie voor een periode tot vier jaar toekennen aan instellingen op grond van hun (artistiek) functioneren.

De instellingen in de basisinfrastructuur (waartoe volgens de systematiek zowel de langjarig- als vierjarig gesubsidieerde instellingen behoren) vervullen zoals gezegd een specifieke functie in de cultuursector. Er worden in eerdergenoemde brief aan de Tweede Kamer (naast het beheer van rijkscollecties, dat door de desbetreffende musea wordt vervuld) drie functies onderscheiden:

- de instandhoudingsfunctie. Deze functie wordt vervuld door de langjarig gesubsidieerde symfonie-orkesten, drie operagezelschappen (waarvan twee langjarig gesubsidieerd), dansgezelschappen (waarvan twee langjarig gesubsidieerd), toneelgezelschappen, de jeugdpodiumkunstengezelschappen en de internationale festivals.

- de ontwikkelingsfunctie. Deze functie wordt vervuld door productiehuisen in de podiumkunsten, presentatie-instellingen in de beeldende kunst en instellingen in andere sectoren die zich specifiek bezighouden met de ontwikkeling van professioneel talent.

- de ondersteuningsfunctie. Deze functie wordt hoofdzakelijk vervuld door de (langjarig gesubsidieerde) sectorinstituten.

Volgens de plannen zou de nieuwe systematiek drie doelen moeten bewerkstelligen:

- een nieuw evenwicht tussen cultuur en politiek. Het politieke debat zou meer op hoofdlijnen gevoerd moeten worden, en minder over individuele instellingen moeten gaan.

- een kanteling van het subsidiegebouw. Het moet niet langer het hoogste doel van een instelling zijn om een vierjarige rijkssubsidie te verwerven. De wijze waarop een instelling subsidie ontvangt, moet afhangen van de functie die een instelling vervult. De status van de instelling is daarvan niet afhankelijk, zodat er principieel geen hiërarchie bestaat tussen instellingen in de basisinfrastructuur en instellingen die subsidie van een fonds krijgen.

- een nieuw samenspel tussen de bewindspersoon van OCW en partners. Er moet een betere afstemming plaatsvinden tussen het rijk en de andere overheden op het gebied van cultuurbeleid en –subsiëring.

De Raad voor Cultuur heeft op basis van de voorstellen in *Verschil Maken* en de aanvullende kamerbrief in *Innoveren, participeren!* (maart 2007) geadviseerd hoe de basisinfrastructuur ingevuld moet worden, welke categorieën instellingen een subsidie-aanvraag hiervoor moeten kunnen doen en welke taken die instellingen moeten uitvoeren. Mede op basis van dit advies heeft toenmalig minister Plasterk in *Kunst van leven* (juni 2007) zijn hoofdlijnen voor het cultuurbeleid uitgezet, die uiteindelijk hun beslag hebben gekregen in de subsidieregeling (november 2007). In januari 2008 hebben de instellingen hun subsidie-aanvraag ingediend, waarover de Raad in mei 2008 het advies *Basisinfrastructuur 1.0* heeft uitgebracht. Toenmalig minister Plasterk heeft in september van dat jaar de subsidiebesluiten bekendgemaakt. Het nieuwe systeem is op 1 januari 2009 van start gegaan.

Algemeen

Vooraf moet worden gesteld dat de Raad nog geen definitief oordeel kan vellen over de basisinfrastructuur (BIS). Een evaluatie van de nieuwe subsidie-systematiek krijgt pas werkelijk waarde wanneer duidelijk is hoe de BIS in de praktijk werkt. Het is nu nog te vroeg om definitief op basis van de werking te kunnen beoordelen of de instellingen in de BIS hun functie naar behoren kunnen vervullen, of er geen lacunes zijn en of het nieuwe systeem werkelijk meerwaarde heeft.

Onder dit voorbehoud concludeert de Raad dat de nieuwe subsidiesystematiek een verbetering lijkt te zijn ten opzichte van de oude Cultuurnota. De BIS heeft in ieder geval de volgende voordelen opgeleverd:

- de basisinfrastructuur maakt duidelijk welke functies noodzakelijkerwijze vervuld moeten worden om de Nederlandse cultuursector een fundament te geven. De functies in de BIS vormen essentiële schakels in de keten van creatie, productie, distributie, toegankelijkheid en beleving van culturele uitingen. Een dergelijke keten is in de ogen van de Raad (in navolging van de UNESCO) een noodzakelijke basis voor het cultureel burgerschap.

- de systeemwijziging heeft gezorgd voor een verdeling in drie categorieën, waarvan de Raad verwacht dat die in de toekomst zorgen voor meer helderheid. Voor de instellingen in elk van de drie categorieën is in het algemeen duidelijk wat de functie in de cultuursector is en welke verantwoordelijkheden zij hebben. Het systeem voorziet in een afbakening tussen

de langjarige instellingen, vierjarige instellingen en fondsgesubsidieerde instellingen. De instellingen in de eerste twee categorieën hebben niet alleen een artistieke waarde maar vervullen daarnaast een belangrijke specifieke functie in de cultuursector, terwijl de instellingen in de derde categorie hoofdzakelijk op de artistieke merites worden beoordeeld. De hoeveelheid instellingen in de basisinfrastructuur heeft een overzichtelijke omvang.

- in de basisinfrastructuur ligt duidelijker dan voorheen een belangrijk deel van het rijkscultuurbeleid verankerd. In de subsidieregeling is vastgelegd welke categorieën instellingen deel uitmaken van de BIS, en aan welke eisen die instellingen moeten voldoen. De minister kan daardoor in deze regeling bepalen welke functies noodzakelijkerwijze in de BIS vervuld moeten worden – vanzelfsprekend in samenhang met ontwikkelingen in de cultuur die door de instellingen en kunstenaars in gang worden gebracht.

- doordat het algemene rijkscultuurbeleid en het beleid dat zich richt op de concrete instellingen sterker met elkaar verbonden zijn, is de Raad van mening dat dit cultuurbeleid ook meer dan vroeger inzet kan worden van het politieke debat. De politiek kan zich minder bezighouden met het debat over subsidies van individuele instellingen, maar meer met de functie die de rijksgesubsidieerde instellingen vervullen. Dit streven werd in *Vershil Maken* al genoemd als een van de uitgangspunten voor de nieuwe systematiek; de politieke praktijk moet uitwijzen of dit ook bewaarheid wordt.

De Raad beschouwt bovenstaande punten als belangrijke doelen van het nieuwe systeem. Voor een deel zijn zij al bereikt door de nieuwe systematiek, maar de Raad is van mening dat alle betrokken partijen zich moeten inspannen om het nieuwe systeem verder te verfijnen.

Tegenover deze bereikte doelen staat dat een ander streven van de nieuwe systematiek, het verkorten van de procedure, nog niet is gerealiseerd. Ook in de basisinfrastructuur staat de zon bijkans permanent boven de einder. Het traject loopt nog steeds van een Agenda Cultuurbeleid met sectoranalyses die door de Raad vanaf het tweede jaar van het Subsidieplan wordt voorbereid, via een hoofdlijnennota van de bewindspersoon en een subsidieregeling in het derde jaar naar de advisering en besluitvorming over de nieuwe subsidieaanvragen in het vierde jaar van het Subsidieplan. Afwikkeling van een en ander loopt door tot in het eerste jaar van de nieuwe periode. De Raad constateert dat de totale procedure heel veel tijd in beslag neemt. Maar hij vraagt zich af of die verkort kan worden zonder dat de kwaliteit ervan afneemt. De Raad neemt zich voor om in de Agenda Cultuurbeleid nadere voorstellen te doen die de procedure zouden kunnen verkorten.

Subsidieregeling

Hoewel de Raad van mening is dat de nieuwe systematiek een verbetering lijkt ten opzichte van het Cultuurnota-systeem, kan hij nu al aspecten aanwijzen die geoptimaliseerd kunnen worden. In *Basisinfrastructuur 1.0* heeft de Raad de vinger gelegd op een aantal zwakke plekken van de subsidieregeling, die hij hieronder kort memoreert. In de voorbereiding van dit advies en tijdens de gesprekken die de Raad de afgelopen maanden met diverse

betrokkenen (zoals instellingen en andere overheden) heeft gevoerd, kwamen deze onvolkomenheden van de subsidieregeling opnieuw aan het licht:

- de instellingen in de archiefsector passen slecht in de basisinfrastructuur.¹ De Raad zal komend voorjaar in het advies over het archiefbestel aanbevelingen doen om archiefinstellingen op een andere wijze te subsidiëren.
- de basisinfrastructuur biedt vanwege de te nauwe criteria in de subsidieregeling onvoldoende houvast voor instellingen die actief zijn in het deelgebied erfgoed, monumentenbeleid en archeologie en het deelgebied landschap, landschapbeheer en landschapontwikkeling. Hierdoor is er geen sprake van een evenwichtige aandacht voor alle deelgebieden in het ruimtelijk gebied waarover de Raad voor Cultuur adviseert.²
- Het artikel over het internationaal festival sluit niet goed aan bij de infrastructuur van een aantal sectoren. De criteria hebben ervoor gezorgd dat in sommige sectoren festivals niet zijn toegelaten die wel noodzakelijk zijn voor de culturele basisinfrastructuur. Zo heeft het criterium dat zo'n festival één keer per jaar of eenmaal in de twee jaar moet plaatsvinden, ervoor gezorgd dat de aanvraag van de Landschapstriënnale - ongeacht de kwaliteit van de instelling - al bij voorbaat werd afgewezen. Het Nederlands Filmfestival kon vanwege de voorwaarden alleen als ontwikkelinstelling beoordeeld worden, hetgeen allesbehalve een elegante wijze was om dit festival in de BIS terecht te laten komen. In andere sectoren zijn daarentegen festivals toegelaten die volgens de Raad beter door een fonds gesubsidieerd kunnen worden.
- De Raad is van mening dat in de subsidieregeling zo min mogelijk categorieën instellingen apart benoemd moeten worden die op één specifieke instelling van toepassing zijn. Het artikel over het Fries theatergezelschap suggereert een open intekening die in de praktijk slechts schijn is. De Raad stelt voor om de specifieke functie van een Fries theatergezelschap op te nemen in het artikel over toneelgezelschappen.
- Het artikel over het operagezelschap in het zuiden is eveneens een artikel dat slechts op één specifieke instelling betrekking kan hebben, namelijk Opera Zuid. Er is hierbij geen sprake van open intekening. Dit specifieke geval beschouwend, pleit de Raad ervoor om Opera Zuid net als De Nederlandse Opera en de Nationale Reisopera een langjarig subsidieperspectief te bieden. Een van de redenen dat de andere operagezelschappen een langjarig subsidieperspectief kregen, was dat ze samen met de orkesten een samenhangend bestel vormden. Om het operabestel geheel in zijn samenhang te kunnen beschouwen en beoordelen, zou ook Opera Zuid tot die groep moeten behoren.
- Zoals de Raad al heeft betoogd in *Innoveren, participeren!*³, in het aanvullend advies *Innoveren, participeren!*, in *Basisinfrastructuur 1.0* en in het recente orkestenbesteladvies

¹ Zie ook *Basisinfrastructuur 1.0*, p. 201 ev.

² Zie ook *Basisinfrastructuur 1.0*, p. 213 ev.

³ Zie *Innoveren, participeren!* p.163, brief van de Raad aan de minister, d.d. 29 augustus 2007, *Basisinfrastructuur 1.0*, p. 466 ev en *Innoveren, vitaliseren*, p. 22.

Innoveren, vitaliseren! is hij nog steeds van mening dat de BIS ook ruimte moet bieden aan een aantal instellingen dat verantwoordelijk is voor de instandhouding van de oude muziek en het moderne muziekrepertoire.

Naast deze sectorspecifieke aspecten constateert de Raad ook dat de subsidieregeling op sommige vlakken verfijnd, vereenvoudigd en/of verduidelijkt kan worden. Zo bleek tijdens de advisering dat met name de typeringen 'ontwikkelinstelling' en 'ondersteuningsinstelling' geen heldere beoordelingskaders boden. Wanneer de Raad in het komende advies Agenda Cultuurbeleid de werking van de nieuwe basisinfrastructuur evalueert, zal hij nader analyseren of en hoe de subsidieregeling beter aangepast kan worden aan de praktijk en op basis daarvan suggesties voor verbetering doen. Dan zou de Raad ook dieper kunnen ingaan op het stellen van maximale aantallen instellingen per type en per sector.

Integrale beoordeling

De Raad heeft er in eerdere adviezen al op gewezen dat hij veel belang hecht aan integrale beoordeling. In de nieuwe systematiek moet de Raad zo veel mogelijk zicht houden op de hele cultuursector en daarover met een weidse blik kunnen adviseren. Met de invoering van de basisinfrastructuur komt die integrale beoordeling echter in gevaar. Dit geldt met name voor de langjarig gesubsidieerde instellingen (musea, sectorinstituten, fondsen, orkesten, Het Nationale Ballet, Nederlands Danstheater, De Nederlandse Opera en Nationale Reisopera), die in tegenstelling tot de instellingen in het Subsidieplan voortaan buiten de directe beoordeling van de Raad vallen.

De beoordeling van deze instellingen voorziet momenteel in een zelfevaluatie van de instelling en een visitatie door een commissie waarvan de leden door de instellingen zelf gezamenlijk zijn voorgesteld. De betrokkenheid van de Raad bij de visitatie van de langjarig gesubsidieerde instellingen beperkt zich tot een oordeel over de samenstelling van de visitatiecommissies. Als de visitaties afgerond zijn, kan de Raad de rapporten betrekken in zijn sectoranalyses.

De Raad is van mening dat de wijze waarop op dit moment het systeem van visitatie is ingericht, niet kan volstaan voor een integrale beoordeling en afweging van het cultuurbeleid. De langjarig gesubsidieerde instellingen staan daarvoor op te grote afstand van Raad en ministerie.

Daarnaast schiet de visitatie op dit moment tekort als volwaardig instrument om de individuele instellingen te beoordelen. In de richtlijnen voor de visitatie die het ministerie heeft opgesteld is omschreven dat de commissies moeten onderzoeken hoe de instellingen omgaan met de beleidsprioriteiten van de minister. De Raad constateert echter dat de (pilot)-visitaties van de musea die tot nu toe zijn uitgevoerd te weinig inzicht geven in de concrete uitwerking hiervan, met name in beleid op het gebied van collectiebeheer, het uitvoeren van wetenschappelijke taken, culturele diversiteit, maatschappelijk belang, publieksbereik en internationalisering.

Bij de producerende instellingen schiet de visitatie vooral tekort bij het oordeel over het artistiek functioneren ervan. De visitatiecommissies volgen de instellingen namelijk slechts gedurende een deel van de vierjaarscyclus. Daarnaast biedt het huidige model te weinig mogelijkheden om de te visiteren instellingen als onderdeel van de gehele sector te beschouwen. Daarvoor moeten de visitatiecommissies idealiter de hele sector gevolgd hebben.

De Raad pleit er derhalve voor nauwer betrokken te zijn bij de beoordeling van de langjarig gesubsidieerde instellingen ten behoeve van een integrale beoordeling en afweging van de instellingen die vallen onder de basisinfrastructuur. Vooruitlopend hierop blijft de Raad de langjarig gesubsidieerde instellingen monitoren door middel van het verzamelen van informatie, het voeren van gesprekken en het bezoeken van concerten en voorstellingen, op dezelfde wijze als hij de instellingen in het Subsidieplan volgt.

Samenspel andere overheden

Een van de drie belangrijkste doelen van de nieuwe subsidiesystematiek was in *Verschil Maken* 'een nieuw samenspel tussen de bewindspersoon van OCW en partners.(...) "Het overleg met andere overheden krijgt een inhoudelijke in plaats van een procedurele inzet." Terugkijkend op de aanloop naar de BIS kan geconcludeerd worden dat dit doel van de nieuwe systematiek nog niet bereikt is. Uit gesprekken met de vijf landsdelen en drie grote steden is gebleken dat de bestuurders hiervan de convenantsbesprekingen erg onbevredigend vonden. De besprekingen vinden te laat in het proces plaats en zijn te weinig inhoudelijk.

De Raad onderschrijft van harte het streven om meer inhoud te geven aan de convenanten tussen het rijk en de andere overheden. Gezien de overlap tussen rijkscultuurbeleid en dat van andere overheden, is het van kardinaal belang dat er een goede onderlinge afstemming plaatsvindt. Die afstemming mag zich niet beperken tot het maken van afspraken welke overheid welke instelling met welk bedrag subsidieert, maar zou al halverwege de Subsidieplan-periode haar beslag moeten krijgen in een bestuurlijk overleg waarin ervaringen en ambities, bijvoorbeeld op het gebied van productie, spreiding en afname, worden uitgewisseld. De Raad dringt er bij de minister op aan om de Raad instrumenten te (laten) ontwikkelen die hem in staat stellen om bij zijn advisering meer rekening te houden met het cultuurbeleid van de andere overheden. Vooruitlopend hierop is de Raad van plan om halverwege de lopende subsidieperiode een rondgang langs bestuur van en instellingen in de steden en provincies te maken.

Op basis van de gesprekken die de Raad gevoerd heeft, vraagt hij zich af of de wijze waarop de provincies en steden nu tot vijf landsdelen zijn samengevoegd, de juiste is. Het landsdeel Zuid bestrijkt bijvoorbeeld een te groot gebied van drie provincies, terwijl bijvoorbeeld Almere in de regio Midden meer verwantschap heeft met Amsterdam dan met delen van de provincie Utrecht. De clustering zou beter aan kunnen sluiten bij de praktijk en binnen de convenanten moet meer oog zijn voor relevante constellaties binnen één landsdeel, zoals bijvoorbeeld Zuid-Limburg of het stedennetwerk Brabantstad.

De Raad heeft met de andere overheden en de daartoe behorende adviesraden en – commissies afgesproken om meer af te stemmen met lokale en regionale adviesorganen. Voor alle betrokkenen staat voorop dat er geen afstemming op het gebied van inhoudelijke beoordeling moet plaatsvinden. Wel zou het raadzaam zijn als op welgekozen momenten in het adviestraject overleg plaatsvindt tussen de verschillende adviesorganen en bepaalde tendensen en eventuele probleemgevallen doorgesproken kunnen worden.

Het is daarnaast ook van belang dat de aanvraagprocedures beter op elkaar aansluiten. Het zou de aanvragende instellingen veel tijd en moeite schelen als de subsidie-aanvragen en prestatieoverzichten van verschillende overheden zo veel mogelijk gestandaardiseerd zijn.

De Raad signaleert ten slotte dat er veel onvrede heerst over de wijze waarop hij tijdens de advisering normbedragen voor de subsidiëring in de BIS van toneelgezelschappen heeft vastgesteld. Hij heeft een normbedrag per type instelling vastgesteld maar bij het adviseren van de subsidiehoogte trok hij van dit bedrag de subsidie af die een instelling van andere overheden zou krijgen. Instellingen ervoeren dat als een 'straf' voor het feit dat een lokale of provinciale overheid hen ook subsidieerde. De Raad heeft voor deze methodiek gekozen, omdat hij niet wilde dat de instellingen er de dupe van werden dat zij geen subsidie van stad of provincie kregen. Niettemin realiseert hij zich dat door deze keuze sommige instellingen een gevoel van rechtsongelijkheid hebben ervaren.

De Raad zal zich in het advies Agenda Cultuurbeleid opnieuw buigen over de wenselijkheid van normbedragen voor soortgelijke instellingen en nagaan voor welke typen instellingen zo'n normering toepasbaar zou kunnen zijn. Hij kan zich ook voorstellen dat hij voortaan vaststelt wat het noodzakelijke subsidiebedrag voor een instelling moet zijn, zonder dat hij een uitspraak doet over de hoogte van de *rijkssubsidie* voor die instelling.

Terugblik op de start van het nieuwe systeem

In de voorgaande paragrafen heeft de Raad aan de hand van specifieke onderwerpen verwezen naar de manier waarop de nieuwe systematiek in de praktijk uitpakte. De Raad vindt het niet nodig om in dit kader in extenso terug te kijken op het jaar 2008, toen de instellingen hun aanvraag moesten indienen, de Raad het advies *Basisinfrastructuur 1.0* uitbracht en de toenmalige minister, de andere overheden en de fondsen hun subsidiebesluiten hebben genomen. De Raad zal zijn eigen functioneren overigens in de loop van het jaar uitgebreid onder de loep nemen in de volgende wettelijk verplichte, vijfjaarlijkse zelfevaluatie over het functioneren van de Raad in zijn totaliteit.

Toch wil de Raad er nog op wijzen dat er vanwege de late start van het Nederlands Fonds voor de Podiumkunsten een gebrekkige volgtijdelijkheid van de verschillende adviezen en besluiten heeft plaatsgevonden. De gemeenten en provincies die de fondsgesubsidieerde instellingen cofinancierden, kregen laat inzicht in de subsidiehoogten van het NFPK om daarmee bij de eigen besluitvorming rekening te houden. Een en ander had tot gevolg dat instellingen lange tijd niet wisten waar ze aan toe waren. Specifiek was er extra veel onduidelijkheid bij de instellingen voor jeugdpodiumkunsten, omdat de Raad daarover nog eind 2007 een aanvullend advies moest uitbrengen, terwijl de subsidieregeling al

gepubliceerd was. Zulke problemen hangen samen met de overgang naar het nieuwe systeem en zullen waarschijnlijk bij de volgende aanvraag- en beoordelingscyclus niet meer aan de orde zijn. Toch vindt de Raad het belangrijk ze te signaleren.

Tenslotte wil de Raad nog in het kort terugblikken op het standpunt dat hij had ingenomen ten aanzien van het financiële kader van de BIS-advisering. De Raad zag zich bij de subsidie-advisering genoodzaakt om het budget dat de toenmalige minister ter beschikking had gesteld, te overschrijden. Een en ander had tot gevolg dat de toenmalige minister de Raad vroeg om een nader advies uit te brengen, waarin wel werd uitgegaan van het beschikbare budget. De Raad is verheugd over het besluit van de toenmalige minister om na ampele overwegingen daarna toch een hoger budget beschikbaar te stellen voor de financiering van de basisinfrastructuur. Daardoor heeft het nieuwe subsidiesysteem een goede start kunnen maken. De Raad had al in *Innoveren, participeren!* geconstateerd dat de nieuwe systematiek niet met het toenmalige budget gefinancierd kon worden, maar hij had toen geen schatting gemaakt van het noodzakelijke budget. De Raad realiseert zich dat het beter was geweest om toen al een raming van de kosten te geven.

Tot slot

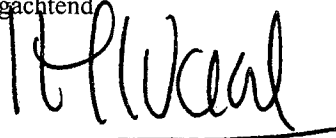
De Raad hecht er aan om nog twee zaken aan de orde te stellen.

Ten eerste vraagt hij zich af of de zogenaamde 'kanteling van het subsidiegebouw' zozeer geslaagd is dat instellingen geen verschil in hiërarchie tussen de drie subsidiemogelijkheden ervaren. Uit gesprekken in het veld is gebleken dat instellingen denken dat een positie in de basisinfrastructuur toch meer status en zekerheid biedt dan subsidie door een fonds. Een reden hiervoor is dat instellingen in de BIS een functie vervullen die een zekere mate van continuïteit veronderstelt, terwijl bij een fonds hoofdzakelijk het artistiek functioneren van een instelling de grondslag voor de subsidiëring biedt. Maar de artistieke kwaliteit biedt fondsgesubsidieerde instellingen toch niet altijd het zelfvertrouwen om zich even goed te voelen als een BIS-instelling.

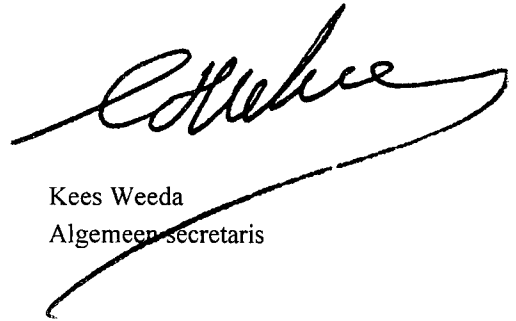
Ten tweede wil de Raad - wellicht ten overvloede - benadrukken dat hij ervan uitgaat dat indachtig het nieuwe systeem iedere vier jaar instellingen opnieuw kunnen en moeten intekenen op een functie in de basisinfrastructuur. Het feit dat de functies in de subsidieregeling vastliggen, wil niet zeggen dat de instellingen die die functies nu vervullen, dat ook tot in lengte der dagen zullen doen. Het lijkt erop dat niet alle instellingen zich dat realiseren. De flexibiliteit van de BIS biedt de garantie dat iedere vier jaar opnieuw beoordeeld kan worden welke instellingen daaraan optimaal invulling kunnen geven.

De Raad hoopt dat hij met deze evaluatie een bijdrage heeft geleverd om de nieuwe subsidiesystematiek te optimaliseren. Hij zal in zijn komende adviezen, met name in het volgende advies Agenda Cultuurbeleid op basis van de sectoranalyses, nadere aanbevelingen doen.

Hoogachtend

Els H. Swaab
Voorzitter

Kees Weeda
Algemeen secretaris

Bijlage 1

Instellingen waarvan de directie is geënquêteerd

Toneelgezelschappen

Ro Theater
Toneelgroep Maastricht
Tryater

Dansgezelschappen

Station Zuid
Guy & Roni

Jeugdgezelschappen

Artemis
Speeltheater Holland
Merckx en Dansers

Festivals

IDFA
Poetry International
Springdance

Productiehuizen

Generale Oost
Dansateliers

Presentatie-instelling

Diepenheim
Scheltema

Postacademische instelling

Maurits Binger
Berlage Instituut
Vocaal lab

Ontwikkelinstantie

Worm
Wintertuin
Dutch Fashion Foundation

Ondersteuningsinstelling

Nederlands Instituut Mediakunst
Nationaal Business Archief

Bijlage 2

Gesprekspartners uit de vijf landsdelen en drie grote steden

Bestuur en/of ambtelijke vertegenwoordiging van de Provincies:

Drenthe
Flevoland
Friesland
Gelderland
Groningen
Limburg
Noord Brabant
Overijssel
Utrecht
Zeeland
Zuid Holland

Bestuur en/of ambtelijke vertegenwoordiging van de Gemeenten:

Almere
Amersfoort
Arnhem
Amsterdam
Breda
Deventer
Eindhoven
Groningen
Haarlem
's Gravenhage
's Hertogenbosch
Leeuwarden
Maastricht
Nijmegen
Rotterdam
Utrecht
Zwolle

Vertegenwoordiging van de adviesraden en- commissies van:

Provincie Drenthe
Provincie Noord Brabant
Provincie en Gemeente Utrecht
Provincie Noord Holland
Gemeente Amsterdam
Gemeente Den Haag
Gemeente Groningen
Gemeente Rotterdam

Vertegenwoordiging van instellingen:

J. de Beij	Bibliotheek Deventer
C. van Helmond	Generale Oost
R. Berends	Kunst en Cultuur Noord Holland
K. Hoekstra	Kunstgebouw
R. Helmer	LAK Theater
A. Koers	LUX
R. Keuning	Museum de Fundatie
W. Buma	Nationaal Jeugd Orkest
N. Klein Bleumink	de Noorderlingen
F. Eerland	Noorderzon
J.G. Vierkant	Noord Nederlands Orkest
G. van Honk	Odeon Spiegeltheater
F. Tazelaar	Productiehuis de Wintertuin
J. Lampe	Schouwburg Haarlem
L. Claus	Stadsschouwburg Utrecht
J. van der Putten	Verkadefabriek
S. Huijts	Schunck*